

ΘΕΜΑ 1^ο

ΚΕΙΜΕΝΟ: (Θουκυδίδης, Δ,98,1-98,4)

τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἐαυτῶν κήρυκα τοῦ μὲν ἱεροῦ οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν οὔτε τοῦ λοιποῦ ἐκόντες βλάψειν· οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοὺς ἀδικοῦντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἑλλήσιν εἶναι, ὧν ἂν ἡ τὸ κράτος τῆς γῆς ἐκάστης ἦν τε

5 πλέονος ἦν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ αἰεὶ γίνεσθαι, τρόποις θεραπευόμενα οἷς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ δύνωνται. καὶ γὰρ Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐξαναστήσαντές τινα βίᾳ νέμονται γῆν, ἄλλοτρίοις ἱεροῖς τὸ πρῶτον ἐπελθόντας οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοί, εἰ μὲν ἐπὶ πλεον δυνηθῆναι τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν· νῦν δὲ ἐν ᾧ μέρει εἰσὶν, ἐκόντες εἶναι ὥς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1. τοσαῦτα:** σύστοιχο αντικείμενο στο 'εἰπόντος'. **τοῦ κήρυκος εἰπόντος:** μετοχή απόλυτη, χρονική. **πέμψαντες...ἔφασαν:** η μετοχή είναι συνημμένη, και δηλώνει 'κατάσταση'· όχι 'αφοῦ ἐστεῖλαν κήρυκα...εἶπαν', αλλά 'ἐστεῖλαν κήρυκα...και εἶπαν'. Για την λειτουργία αυτής της μτχ. δεσ. **ΕΔΩ**. **ἐαυτῶν:** γενική διαιρετική, 'κάποιον από τους δικούς τους'.
- 2. τοῦ μὲν ἱεροῦ:** γενική εξαρτάται από το 'οὐδὲν', ως γεν. διαιρετική. **ἀδικῆσαι:** απαρέμφατο του Πλαγίου Λόγου ως αντικ. στο 'ἔφασαν', στον Ε.Λ. θα έχουμε 'οὐδὲν τοῦ ἱεροῦ ἡδικήσαμεν'. **οὐδὲν:** αντικείμενο στο 'ἀδικῆσαι', αλλά και σύστοιχο αντικείμενο στο 'βλάψειν', το οποίο με την σειρά του είναι αντικείμενο στο εννοούμενο 'ἔφασαν', επίσης ως απαρέμφ. του Π.Λ. Στο Ε.Λ. θα είχαμε 'οὐδὲν βλάψομεν'. **τοῦ λοιποῦ:** γενική του χρόνου. **ἐκόντες:** επιρρηματικό κατηγ. του τρόπου. **βλάψειν:** απαρέμφατο του πλαγίου λόγου ως αντικ. του 'ἔφασαν'.
- 3. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν:** το 'οὐδέ' συνδέει τα δύο απαρέμφατα, 'ἀδικῆσαι' και 'βλάψειν' με το 'ἐσελθεῖν'· και τα τρία είναι του Π.Λ. **τὴν ἀρχὴν:** αιτιατική του χρόνου, 'στην αρχή'. **ἀλλ' ἵνα...ἀμύνωνται:** τελική πρόταση με Υποτακτική. Βρίσκεται στον Π.Λ. και θα περιμέναμε λόγω του ιστορικού χρόνου εξάρτησης 'ἔφασαν' να είχε Ευκτική, αντί για Υποτακτική· όμως αρκετές φορές διατηρείται η ἐγκλίση του Ε.Λ. **ἐξ αὐτοῦ:** 'τοῦ ἱεροῦ', προσδ. του τόπου. **τοὺς ἀδικοῦντας:** ἐναρθρη μετοχή ως ουσιαστικό, αντικείμενο στο 'ἀμύνωνται'. **μᾶλλον:** δεν υπάρχει β' ὅρος σύγκρισης, απόλυτη σύγκριση. **σφᾶς:** αντικείμενο στο 'τοὺς ἀδικοῦντας', 'να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους'.
- 4. τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἑλλήσιν εἶναι:** συνεχίζεται ο Πλάγιο Λόγος από το 'ἔφασαν' με το 'εἶναι' ως αντικείμενό του, 'τὸν νόμον' ως υποκείμενο του συνδετικού 'εἶναι' με κατηγορούμενο το απαρέμφατο 'γίνεσθαι' (Το ἔθιμο – νόμος – ἀνάμεσα στους Ἑλληνες εἶναι να...). Ε. Λ.: "Ο δὲ νόμος τοῖς Ἑλλήσιν ἐστὶ...γίνεσθαι". **ὧν ἂν ἡ τὸ κράτος:** αναφορική υποθετική πρόταση που εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον με απόδοση το απαρέμφατο 'γίνεσθαι'. Ο Π.Λ. συνεχίζεται από το 'ἔφασαν'. Στην κανονική του μορφή θα ήταν 'οὔτινος ἂν ἡ τὸ κράτος ἐκάστης γῆς, τούτου τὰ ἱερὰ γίνεσθαι'. **ὧν:** γενική κατηγορηματική κτητική. **τῆς γῆς:** γενική αντικειμ. στο 'κράτος'.
- 5. ἦν τε πλέονος ἦν τε βραχυτέρας:** ενν. 'τῆς γῆς οὔσης' 'εἴτε ο χώρος εἶναι μεγαλύτερος, εἴτε εἶναι μικρότερος'· τα ἦν τε...ἦν τε ως διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι· 'πλέονος' και 'βραχυτέρας' κατηγορούμενα στο εννοούμενο 'οὔσης'. **τούτων:** γενική κατηγορηματική κτητική από το 'γίνεσθαι'. **τὰ ἱερὰ:** αιτιατική πληθυντικού ως υποκ. στο 'γίνεσθαι'. **γίνεσθαι:** συνεχίζεται ο Π.Λ. από το 'ἔφασαν'. **τρόποις θεραπευόμενα:** η μτχ είναι συνημμένη στο 'τὰ ἱερὰ γίνεσθαι' σε θέση κατηγορηματικού προσδιορισμού του αποτελέσματος, 'τα οποία να λατρεύονται – ὥστε να λατρεύονται – quae colantur', για την χρήση των προτάσεων αυτών δεσ. **ΕΔΩ** (Α.2).
- 6. οἷς ἂν...δύνωνται:** αναφορική υποθετική πρόταση που δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον με απόδοση την μετοχή 'θεραπευόμενα'· 'οἷς <τρόποις> ἂν δύνωνται <θεραπεύειν τὰ ἱερὰ>'. **Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς:** δύο αιτιατικές ως υποκείμενα στο απαρέμφατο 'κεκτῆσθαι', το οποίο είναι αντικείμενο στο ενν. 'ἔφασαν', δηλ. συνεχίζεται ο Πλάγιο Λόγος.
- 7. ἱεροῖς:** αντικ. στην μτχ. 'ἐπελθόντας', η οποία είναι ίδια με το 'πέμψαντες,1'. **ἐπελθόντας:** αν και η μτχ. νοηματικά είναι συν-νέχεια της αναφορικής 'ὅσοι..', και γι' αυτό θα ἔπρεπε να ήταν σε ονομαστ. Πληθυντ. ως 'ἐπελθόντες', μπαίνει σε αιτιατική πληθυντικού για να συμφωνήσει με το εννοούμενο υποκ. του 'κεκτῆσθαι', που είναι σε αιτιατική λόγω ετεροπροσωπίας στον Π.Λ., η μετχ. είναι εναντιωματική. **οἰκεῖα:** κατηγορούμενο στο ενν. 'ἱερά', που είναι αντικείμενο στο 'κεκτῆσθαι', 'κτῶνται τὰ ἱερὰ οἰκεῖα'.
- 8. καὶ αὐτοί...τοῦτ' ἂν ἔχειν:** συνεχίζεται ο Π.Λ. από το αρχικό 'ἔφασαν', όμως ενώ μέχρι τώρα είχαμε ετεροπροσωπία στον Π.Λ., τώρα περνάμε σε ταυτοπροσωπία 'οἱ Ἀθηναῖοι πρέσβεις εἶπαν ὅτι οἱ ἴδιοι ταῦτα ἂν ἔχειν', γι' αυτό και το απαρέμφατο του Π.Λ. ενώ

μέχρι τώρα έπαιρνε αιτιατικές ως υποκείμενο, τώρα παίρνει ονομαστική ‘καὶ αὐτοί’. **εἰ...δυνηθῆναι**: υποθετικός λόγος σε Π.Λ. γι’αυτό και το απαρέμφατο στην υπόθεση, αντί για την Ευκτική. **τῆς ἐκείνων**: γενική συγκριτική από το ‘ἐπὶ πλέον’, ‘εἰ δυνηθεῖεν κρατῆσαι ἐπὶ πλέον τῆς <γῆς> ἐκείνων (=τῶν Βοιωτῶν)’. **ἂν ἔχειν**: δυνητικό απαρέμφατο που εκφράζει το δυνατόν ‘καὶ αὐτοὶ ἔφασαν ὅτι τοῦτο ἂν ἔχοιεν = καὶ εἶπαν ὅτι εἶναι δυνατόν αὐτὸ το ἱερό να κρατήσουν’.

9. ἐν ᾧ μέρει εἰσίν: αναφορική επιρρ. του τόπου. **ἐκόντες εἶναι**: συνεχίζεται ο Π.Λ. από το ‘ἔφασαν’. **ὥς ἐκ σφετέρου**: ‘ὥς ἐκ σφετέρου τοῦ μέρους ὄντος’ ενν. πως έχουμε γενική απόλυτη αιτιολογική με τον ‘ὥς’ να εκφράζει την υποκειμενική αιτιολογία ‘*πήραν τὴν ἀπόφαση με τὴν θέλησή τους να μὴν ἀποχωρήσουν, διότι κατὰ τὴν γνώμη τους εἶναι δικό τους*’. **οὐκ ἀπιέναι**: η άρνηση ‘οὐκ’ παραπέμπει σε πρόταση κρίσεως, κι όχι επιθυμίας, οπότε όχι ‘*πήραν τὴν ἀπόφαση να μὴν ἀποχωρήσουν*’, αλλά ‘*πήραν τὴν ἀπόφαση ὅτι δὲν θα ἀποχωρήσουν*’. το απαρέμφατο ‘ἀπιέναι’ είναι ειδικό, όχι τελικό· γι’ αυτό στον Ε.Λ. δὲν θα ἔχουμε ‘μὴ ἀπίωμεν = να μὴ φύγουμε’, αλλά ‘οὐκ ἄπιμεν = δὲν θα φύγουμε’

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αφού είπε τόσα ο κήρυκας, οι Αθηναίοι έστελταν ένα κήρυκα από τους δικούς τους στους Βοιωτούς, ισχυρίστηκαν ότι δὲν είχαν κά-
νει καμία αδικία που να αφορούσε το ιερό, κι ούτε στο μέλλον είχαν τὴν θέληση να το βλάψουν. Ούτε πάλι πως αρχικά εισέβαλαν με σκοπό το ίδιο το ιερό, αλλά για να αποκρούσουν μέσα από αυτό εκείνους οι οποίοι τους έβλαπταν. Κι ότι το έθιμο ανάμεσα στους Έλληνες ήταν, σε όποιους ανήκει η εξουσία μιας κάποιας περιοχής, είτε αυτή είναι μεγαλύτερη είτε μικρότερη, σ’ αυτούς τους ίδιους να ανήκουν και τα ιερά, τα οποία να λατρεύονται με μεθόδους όποιες αυτοί μπορούν σύμφωνα με τα καθιερωμένα. Και ότι οι Βοιω-
τοί και πολλοί από τους άλλους, όσοι έδωξαν κάποιον με τὴν βία, και τώρα εξουσιάζουν τὴν περιοχή, αν και επιτέθηκαν σε ιερούς χώρους που ήταν ξένοι αρχικά, τώρα τους έχουν κάνει δικούς τους. Και ότι οι ίδιοι οι Αθηναίοι, αν μπορέσουν να εξουσιάζουν ένα τμήμα μεγαλύτερο από αυτό που έχουν τώρα οι Βοιωτοί, αυτό είναι δυνατόν να το διατηρήσουν. Τώρα όμως, σε όποια περιοχή βρί-
σκονται, έχουν αποφασίσει ότι δὲν ἀποχωρούν, θεωρώντας ότι είναι δικό τους.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- 1) Στα συνεχή απαρέμφατα του Πλαγίου Λόγου, τα οποία βρίσκονται αρκετά μακριά από το ρήμα εισαγωγής του Π.Λ., που είναι το ‘ἔφασαν’ στην αρχή του κειμένου.
- 2) Δείτε πώς αλλάζει η σύνταξη των απαρεμφάτων του Π.Λ.: i) ξεκινά με ταυτοπροσωπία στα απρμφ. ‘ἀδικῆσαι’, ‘βλάψειν’, ‘ἔσελθεῖν’, ii) μεταπίπτει σε ετεροπροσωπία στα απρμφ. ‘εἶναι’, ‘γίγνεσθαι’, ‘κεκτῆσθαι’, iii) επανέρχεται σε ταυτοπροσωπία στα απρμφ. ‘δυνηθῆναι’, ‘κρατῆσαι’, ‘ἂν ἔχειν’, ‘ἐκόντες εἶναι’, ‘ἀπιέναι’.
- 3) Προσέξτε πως στον Π.Λ. ενώ συνήθως μετά από ρήμα ιστορικού χρόνου όλες οι εγκλίσεις του Ε.Λ. μετατρέπονται σε Ευκτική, μπορεί να διατηρηθούν όποιες εγκλίσεις θέλει ο συγγραφέας για λόγους έμφασης. Οι εγκλίσεις που παραμένουν είναι οι εξής: ‘ἵνα ἀμύνωνται’, ‘ὥν ἂν ᾗ’, ‘ὅσοι νέμονται’, ‘ἐν ᾧ εἰσί’.
- 4) Προσέξτε τις αρνήσεις των απαρεμφάτων, που αν είναι ‘οὐκ’ παραπέμπουν σε πρόταση κρίσεως, ενώ αν είναι ‘μὴ’, σε πρόταση επιθυμία, δηλ. προστακτική ή υποτακτική, και ότι η μετάφραση του ‘οὐκ = δὲν’, ενώ του ‘μὴ = να μὴ’.